

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО (1935-1963)

*“Я УКРАЇНЕЦЬ. ОЦЕ І ВСЯ МОЯ
АВТОБІОГРАФІЯ”*

Дитинство і сім'я

- ▣ Народився майбутній поет на Полтавщині 8 січня 1935 року в глухому селі Біївці Лубенського району Сім'я Симоненко була повною досить нетривалий час, після народження сина його батько пішов з сім'ї і у вихованні сина ніякої участі не приймав. Все воєнний час Василь з матір'ю чекали повернення батька, який з фронту повернувся в іншу сім'ю.

Рідна хата Василя Симоненка

Пам'ятник біля садиби

**Мати письменника – Ганна
Федорівна Щербань.**

- Про своє дитинство пізніше поет писав, що з рідних людей у нього була тільки мати і сивий дід, а татом він нікого не кликав і довгий час був упевнений, що так і повинно бути. Мати майбутнього поета вдруге заміж не вийшла, всю свою любов віддала синові. Можливо, океан любові, відданої матір'ю єдиному синові, і став однією з причин настільки чуттєвої лірики, яку він потім писав.

“У мене була лиш мати, та був ще сивий дід, - нікому не мовив “тату”. І вірив, “що так і слід”, - згадував він з часом про свої дитячі роки.

- ▣ У свідомому віці Симоненко побачив батька тільки, коли сам подорослішав і одружився. Чоловік прийшов до сина, Василь з ним поспілкувався, дозволив переночувати, а на наступний ранок попросив йти, пояснивши, що минув той час, коли син і мати чекали повернення батька. А мати Симоненко забрав з села, поселивши в своїй крихітній двокімнатній квартирці на останньому поверсі, де жив з дружиною і сином Олесем.

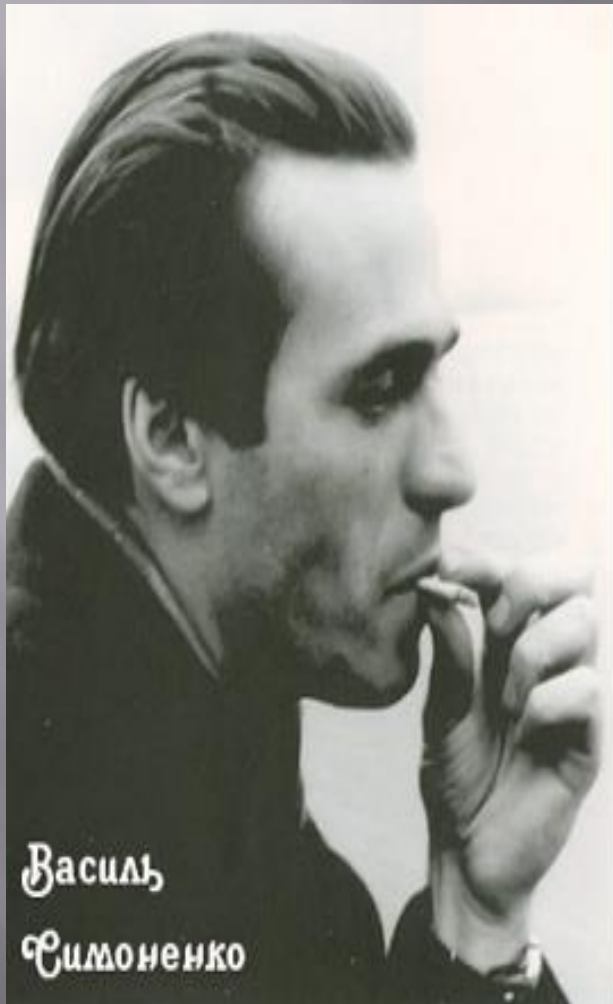
Освіта і початок трудової діяльності.

- Почав шкільне навчання Симоненко в школі рідного села, потім продовжив освоєння програми в школі більшого села Тарандинці. Після закінчення шкільного навчання отримав золоту медаль, потім вступив на факультет журналістики Київського національного університету імені Шевченка. Для проходження переддипломної практики наприкінці 1956 року Симоненко з однокурсником приїхали до Черкас. Практика затягнулася в часі, в газеті "Черкаська правда" вільними виявилися посади літературних працівників, молоді студенти залишилися працювати в виданні.

▣ В редакції Симоненко познайомився з молодою дівчиною Люсею, яка працювала кур'єром, в 22 роки поет одружився, через деякий час на світ народився його син Олесь. Як і слід було очікувати, відносини в інтелектуальному мезальянсі склалися не завжди гладко, дружина ревнувала до таланту поета. Симоненко навіть хотів піти від дружини до поетеси Ніни Черняк. Однак поетеса не побажала забирати чоловіка з сім'ї.

Творчість

Василь
Симоненко

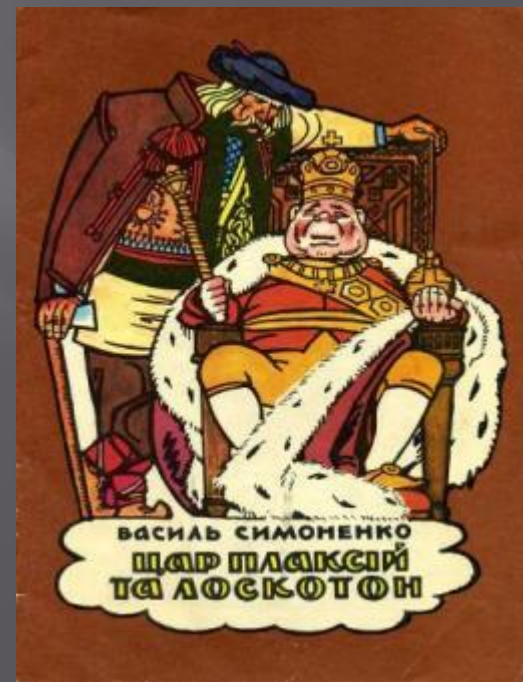
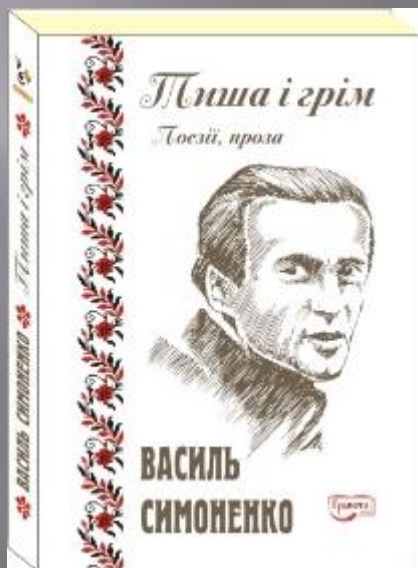
Скільки б не судилося страждати,
Все одно благословлю завжди
День, коли мене родила мати
Для життя, для щастя, для біди.

День, коли мої маленькі губи
Вперше груди мамині знайшли,
День, що мене вперше приголубив
Ласкою проміння із імли.

Як мені даровано багато,
Скільки в мене щастя, чорт візьми!
На землі сміятись і страждати,
Жити і любити поміж людьми!

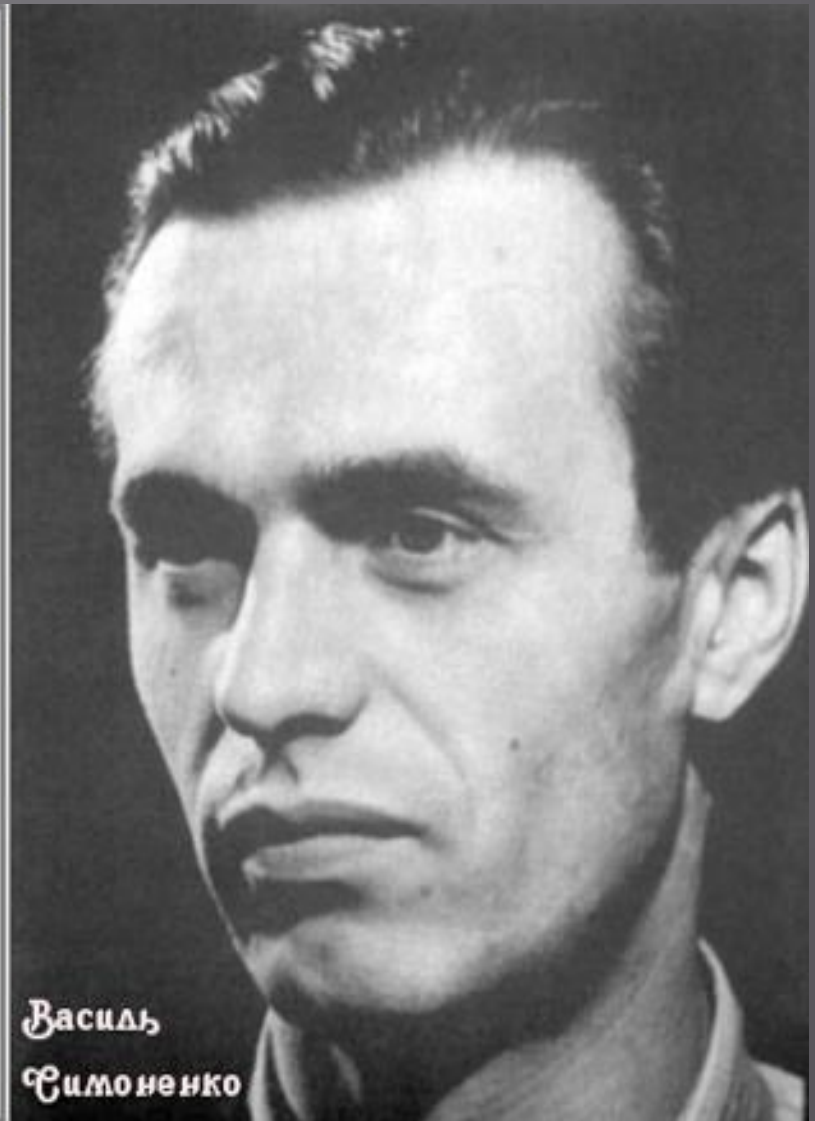
- Писати Симоненко почав в студентські роки. Злободенні теми в його творчості займали не останнє місце, що робило публікацію його віршів за радянських часів тотальної цензури практично неможливою. Разом з лірикою активно писав поет сатиричні вірші, проте більшість творів опубліковані вже після його смерті. За життя видано тільки збірник лірики "Тиша і грім" (1962) і казку для дітей "Цар Плаксій та Лоскотон". Збірник "Земне тяжіння" видано в 1964 році, через деякий час після смерті письменника.

Коли крізь розпач випнуться надії
І загудуть на вітрі степовім,
Я тоді твоїм ім'ям радію
І сумую іменем твоїм.

Коли грозує далеч неокрая
У передгроззі дикім і німім,
Я твоїм ім'ям благословляю,
Проклинаю іменем твоїм.

Коли мечами злоба небо крає
І крушить твою вроду вікову,
Я тоді з твоїм ім'ям вмираю
І в твоєму імені живу!

Василь
Шимоненко

Україно! Тебе я терпіти не можу,
Я тебе ненавиджу чуттями всіми,
Коли ти примітивна й на лубок схожа,
Коли думки на лобі у тебе нема.

Я люблю тебе іншу — коли ти бунтуєш,
Коли гнівом під кручі клекоче Дніпро,
Коли думаєш ти, коли бачиш і чуєш,
І несеш од криниці вагоме відро.

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Василь Симоненко

- ▣ Посмертно до поета прийшло визнання. Збірники його віршів перевидаються великими тиражами і після закінчення багатьох десятиліть після загибелі талановитого українця. Твори Симоненко включені в навчальну програму, багато покладені на музику. Його вірші "Ти знаєш, що ти людина" і "Лебеді материнства", безсумнівно, збережуть актуальність і через багато століть. Частина поезії "Лебеді материнства" свого часу виконала відома американська українка, Квітка Цісик.

- ▣ Сам Симоненко про свій поетичний стиль говорив: "Є у мене щось від діда Тараса і прадіда Сковороди". В епоху, коли в середовищі українських поетів набирав популярності модерний стиль, Симоненко залишався вірним класиці віршованого стилю. У його римах відсутня символічність, він називав речі своїми іменами. Сучасники не виключають, що саме за цю прямоту він міг заплатити життям.

Не знаю, ким — дияволом чи
Богом —

Дано мені покликання сумне:

Любити все прекрасне і
земне

І говорити правду всім
бульдогам.

Василь Симоненко

Останні місяці життя

- У 1962 році Симоненко разом з Аллою Горською і Леонідом Танюком займався пошуком місць масового поховання жертв НКВС. В результаті подібні братські могили виявлені дисидентами на Лук'янівському і Васильківському кладовищах, а також поблизу містечка Биківня в передмісті Києва.
- Про обставини, при яких вдалося виявити могилу жертв НКВС у Биківні, поет потім згадував із здриганням. Він розповідав, що під час пошуків в лісовій місцевості активісти наштотхнулися на галявину, де місцеві хлопчачи грали в футбол. Умовне місце розміщення воріт було позначено людськими черепами, замість м'яча також використовувався череп з кульовим отвором.

Василь Симоненко

/1935-1963/

**...Тоді вас люди називали псами,
Бо ви лизали німцям постолі,
Кричали "хайль" охриплими басами
І "Ще не вмерла..." голосно ревли.**

**Де ви ішли — там пустка і руїна,
І трупи не вмещалися до ям, —
Плювала кров'ю "ненька Україна"
У морди вам і вашим хазяям.**

**Ви пропили б уже її, небогу,
Розпродали б і нас по всій землі,
Коли б тоді Вкраїні на підмогу
Зі сходу не вернулись "москалі".**

**Тепер ви знов, позв'язувавши кості,
Торгуєте і оптом, і вроздріб,
Нових катів припрошуєте в гості
На українське сало і на хліб.**

**Ви будете тинятись по чужинах,
Аж доки дідько всіх не забере,
Бо знайте — ще не вмерла Україна
І не умре!**

- ▣ Обставини смерті поета досі оповиті таємницею. Точніше, винуватці смерті 28-річного Симоненка відомі, причини їх дій досі достеменно не відомі. Не викликає суперечок те, що влітку 1962 року в гості до поета в Черкаси приїхав його знайомий, який мешкає в рідному селі літератора. По завершенні візиту поет пішов на вокзал, щоб провести товариша. Коли чоловік сів у потяг - Симоненко виявив, що у нього закінчилися сигарети, купити які спробував у вокзальному буфеті.
- ▣ До часу закриття буфету залишалось ще 15 хвилин, проте двері вже була закрита. Після прохання Симоненко відкрити і продати йому сигарети продавець викликала наряд лінійної міліції. Правоохоронці забрали молодого чоловіка до відділення при вокзалі, встановили особу, після чого вивезли з Черкас в місто Сміла на відстані 30 кілометрів від обласного центру.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й
приблуди,
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

24.XII.1962

Василь Симоненко

- ▣ Однокурсник Симоненко Віктор Онойко потім згадував, що після звістки про затримання поета можливість визволити його випала тільки після втручання секретаря міськкому Сміли. Тільки після звільнення зі слів поета стало відомо, що рішення про вивезення його з Черкас було прийнято тільки після визначення особистості.
- ▣ У машині Симоненко сів на переднє сидіння і підняв рукава сорочки - присутні побачили, що руки літератора повністю покриті синцями. Поета розповів, що «обробляли» його професійно - по м'яких частин тіла не били, в основному удари наносилися по хребту і нижній частині спини. Для побиття використовувалося щось схоже на товсті палиці з піском усередині.

Я...

На світі безліч таких, як я,
Але я, їй-богу, один.
У кожного Я є своє ім'я,
На всіх не нагримаєш грізно,
Ми — це не безліч стандартних «я»,
А безліч всесвітів різних.

Василь Симоненко

- ▣ Знайомі поета потім згадували, що після звільнення Симоненко почав скаржитися на болі внутрішніх органів. Навесні 1963 року болі
- ▣ почали посилюватися, стан поета тільки погіршувався, на початку вересня його госпіталізували. Лікарі діагностували рак нирок, побої «охоронців закону» тільки прискорили розвиток хвороби. Проведена операція результатів не принесла, поет повільно згасав.

- У лікарняній палаті поет продовжував писати, викладаючи рими на сторінках блокнота. 19 вересня Симоненко написав свій останній вірш:

ПОЕЗІЯ

ВІЛЬНА

Маленьке - не смішне,
Адже мале і зерно,
Що силу велетням і геніям несе.
Мале тоді смішне,
Коли воно мізерне,
Коли себе поставить над усе.
Але скажіть, хіба такого мало,
Хіба такі випадки не були,
Коли мале, як прапор, піднімали
І йшли за ним народи, мов осли?

І чи тоді мізерне та смішне
Не оберталось раптом у страшне?

Василь Симоненко

- За 2 дні до смерті Симоненко написав лист в літфонд з проханням про надання хоча б мізерного утримання для його матері. Він писав, що для літератури його смерть, ймовірно, великою втратою не стане, але невеликі грошові виплати допоможуть його матері уникнути голодної смерті.
- Помер Василь Симоненко 13 грудня 1963 року.
- Для Симоненко мати була без перебільшення найближчою людиною. Після смерті сина Ганна Федорівна змушена була пережити ще одне потрясіння, невістка Люся привела в квартиру іншого чоловіка, пояснюючи це тим, що синові потрібен батько. Мати Симоненко, самотійно виховала сина, зрозуміти рішення невістки не могла.

- Вже 24 грудня 1963 року у Львові відбувся вечір пам'яті поета. "За мою і брата Михайла ініціативою Клуб творчої молоді "Пролісок" організував вечір пам'яті Василя Симоненка. Ми з братом повністю поринули у підготовку цього вечора. Треба було поклагодити багато організаційних питань: скласти програму, замовити афішу, домовитись про приміщення, надрукувати запрошення. З активістів Клубу творчої молоді склали оргкомітет, розподілили обов'язки. На своїй машинці я надрукував "Програму вечора", зробив тираж запрошення. Портрет Симоненка і афішу для вечора виготовив Ярослав Мацелюх. Разом з братом Михайлом ми зустрілися з деякими поетами і артистами, які пообіцяли взяти участь у заході, прочитати свої і Симоненкові твори. Вечір справив велике враження на присутніх. Записаний на магнітофонну стрічку голос Симоненка глибоко запав у людські душі. Великий вплив зробив виступ Івана Дзюби, який у той час перебував у Львові у своєї дружини Марти, а тому радо погодився взяти участь. Резонанс, якого набув цей вечір, налякав партійні органи. По місту поширились слухи, що діяльність Клубу творчої молоді "Пролісок" за вказівкою відповідних органів буде припинена. Проте Клуб продовжував свою діяльність і лише після репресій, що відбулися у серпні 1965 року, був ліквідований", – писав Богдан Горинь у книзі "Не тільки про себе".

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

1935

1963

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ПОЕТА
ВІДБУДЕТЬСЯ В БУДИНКУ АКТОРА

(театр ім. М. Заньковецької)

23 ГРУДНЯ 1963 о 18³⁰

клуб творчої молоді

Афіша до вечора пам'яті
Василя Симоненка.
Автор — Я. Мацелюх

КЛУБ ТВОРЧОЇ МОЛОДІ
ПРИ ЛЬВІВСЬКОМУ ПРОМИСЛОВОМУ
ОБКОМІ КОМСОМОЛУ

з а п р о ш у є

вас на вечір пам'яті

ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

Вечір відбудеться 23/ХІІ-63 р.
о 18 год. 30 хв.

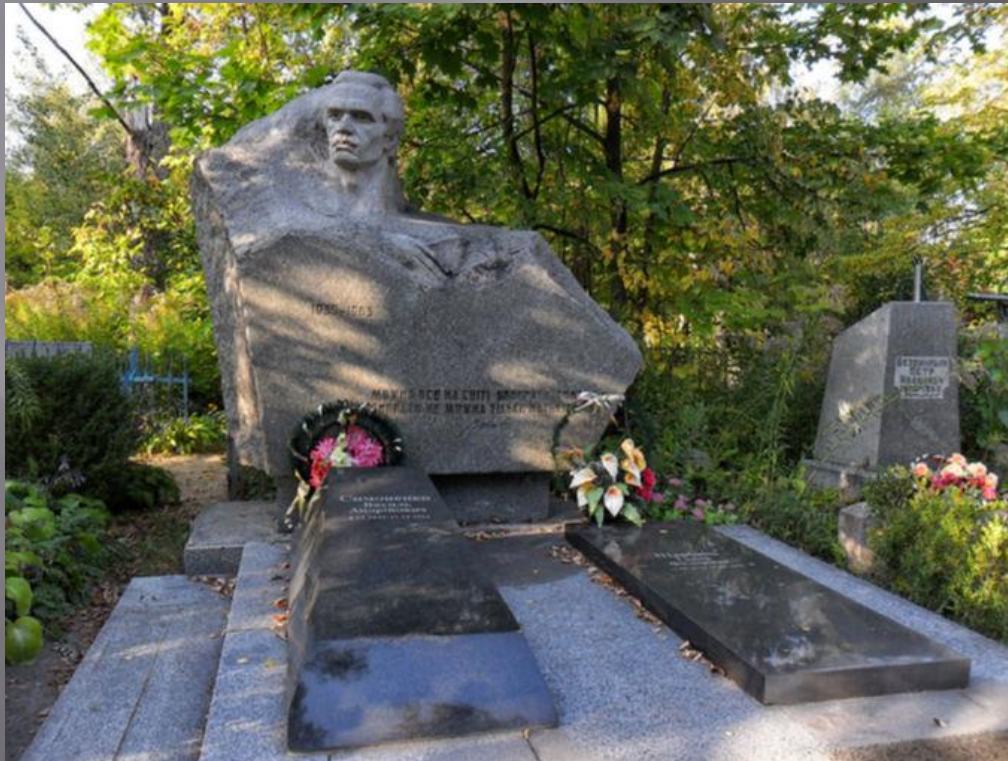
в приміщенні
Будинку актора

/ Театр ім. М. Заньковецької /

Запрошення на вечір пам'яті Василя Симоненка

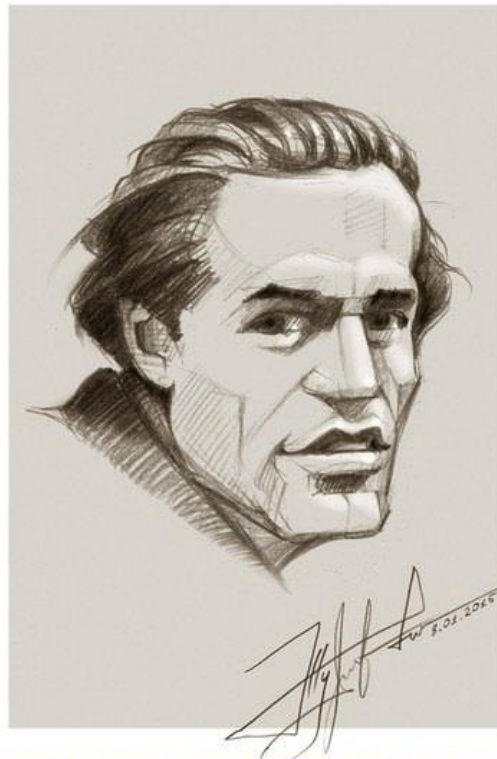
- ▣ Наступного року у Львові створювався перший пам'ятник В.Симоненку. Як писав Іван Світличний з Києва Богданові Гориню 12 лютого 1965 року, "там, у Львові, роблять пам'ятник Симоненкові якісь Фліти. Що і як – не знаю. Але вони вже увійшли в контакт з матір'ю Василя і дуже загітували її на свою користь".
- ▣ Автором пам'ятника був скульптор Петро (Песах) Фліт (1935–2009). Походив він з Могилева-Подільського. Вчився у Львові в художньому училищі та в інституті прикладного та декоративного мистецтва. У Львові створив у 1990 р. меморіальну дошку Шолом-Алейхему на вул. Котлярській. Закінчив свій життєвий шлях в Єрусалимі.
- ▣ Пам'ятник Симоненку тоді так і не встановили, бо з 1965 року його твори почали видавати "буржуазні націоналісти" на Заході. Через це до 1980-х книги Симоненка не можна було друкувати в Україні.

- У 1995 році Василю Симоненкові посмертно присуджена Шевченківська премія, отримувала її мати поета.
- Через 3 роки і сама Ганна Федорівна відійшла на Луки Сварожі. Вона пережила улюбленого сина на 35 років. Поховали жінку поруч з її знаменитим сином, на кладовищі в Черкасах.

Пам'ять про Симоненко.

- Про поета, який залишиться в пам'яті співгромадян молодим, українці пам'ятають:

Василий Симоненко глазами Юрия Журавля

- в Черкасах працює Літературно-меморіальний музей Василя Симоненка, спеціалізована школа №33 названа на честь поета;

- на громадських засадах в 1965 році засновано музей в Біївці, в рідному домі Симоненко

*Хата , в якій народився Василь.
Село Біївці Лубенського району*

*Пам'ятник Василю Симоненку
біля садиби в Біївцях*

- ім'я Василя Симоненка носять вулиці в безлічі українських міст;
- - 25 січень 2008 році Національною банком України випущена в обіг пам'ятна монета номіналом в 2 гривні, присвячена 45-річчя з дня смерті поета;

- ▣ в листопаді 2010 року пам'ятник Симоненку авторства скульптура Владислава Дімйона відкритий біля палацу одруження в Черкасах на вулиці Фрунзе

- в 2015 році «Укрпошта» випустила пам'ятну марку на честь 80 річниці з дня народження Симоненко.

